

Voorgesteld maai- en begrazingsbeheer lang het Afleidingskanaal van de Leie

De tekst is een onderdeel van volgende studie: Van Kerckvoorde A. 2010. Algemene beschrijving en bermbeheerplan voor het Afleidingskanaal van de Leie. Rapport van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.R.2010.01, 265 p.

Het doel van deze tekst is om een afwijking van maaidata t.o.v. het bermbesluit aan te vragen.

1.1 Prioritaire trajecten

Op basis van de huidige soortensamenstelling en natuurpotenties zijn een aantal trajecten afgebakend die prioritair een natuurvriendelijk beheer vereisen (kaart 36).

Voor het gedeelte tussen Deinze en Durmen worden de brede bermen aan de rechteroever als prioritair beschouwd (Econnection, 2003a).

Prioritaire trajecten tussen Durmen en Zeebrugge omwille van een waardevolle (relicten van) kruidvegetatie zijn:

- linkeroever (waterzijde) tussen Daermenbrug en Oostwinkelbrug,
- linkeroever (landzijde) tussen de uitmonding van de Ede en Leestjesbrug,
- middenberm tussen de uitmonding van de Ede en Leestjesbrug,
- middenberm tussen Sifonbrug en Oostkerkebrug,
- linkeroever (landzijde) tussen Dudzelebrug en de spoorovergang te Zeebrugge (de eigendomssituatie is hier onduidelijk),
- spoorovergang te Zeebrugge.

Prioritaire trajecten tussen Durmen en Zeebrugge omwille van een waardevolle struikvegetatie zijn:

- linkeroever (landzijde) tussen Jacksenbrug en Sifonbrug,
- linkeroever (landzijde) tussen de uitmonding van de Ede en Leestjesbrug (mozaïek van struweel en kruidvegetatie).

Prioritaire trajecten tussen Durmen en Zeebrugge omwille van een belangrijke potentie zijn:

- linkeroever (landzijde) tussen Sifonbrug en Dudzelebrug,
- linkeroever (landzijde) tussen Leestjesbrug en Jacksenbrug,
- middenberm tussen Leestjesbrug en Sifonbrug,
- middenberm tussen Oostkerkebrug en de inkokering te Zeebrugge,
- rechteroever tussen Celiebrug en Strobrug.

1.2 Maai- en begrazingsbeheer

1.2.1 Maai- en begrazingsbeheer per bermtyp

Tabel 34 lijst de verschillende bermtypes op voorkomend langs het Afleidingskanaal van de Leie tussen Durmen en Zeebrugge samen met een aanduiding van het ecologisch streefbeeld en het gewenst maai- en begrazingsbeheer (vooral bepaald via Zwaenepoel, 1998).

Bij het Gulden sleutelbloem – Kantig hertshooi bermtyp wordt een begrazing voorgesteld met een late inschaardatum (vanaf juli). Een begrazing vanaf mei zorgt bij populaties van Gulden sleutelbloem immers voor een vernietiging van bloeistengels en vruchten waarbij tevens een verminderde competitie en bloei van de planten optreedt. Het gevolg is verminderde zaadproductie en rekrutering waardoor de populatiegrootte verkleint. Bij een begrazing met inschaardatum begin juli werd een populatiegroei vastgesteld (Brys *et al.*, 2004; Wissman, 2006).

Tabel 34. Gewenst beheer en streefbeeld bij de verschillende bermtypes voorkomend langs het Afleidingskanaal van de Leie tussen Durmen en Zeebrugge.

bermtype	gewenst beheer voor instandhouding of omvorming
Dolle kervel - IJle dravik	2 maaibeurten / jaar 15 juni en 15 september
Fijne kervel - Gewone glanshaver	2 maaibeurten / jaar 15 juni en 15 september
Geel nagelkruid - Schaduwgras	nietsdoen
Gewoon biggenkruid - Schapenzuring	1 maaibeurt / jaar eind september extensieve begrazing
Gulden sleutelbloem – Kantig hertshooi	extensieve begrazing met late inschaardatum (juli)
Klein streepzaad - Duizendblad	2 maaibeurten / jaar 15 mei en 15 september
Kruipertje - Stinkende gouwe	stopzetten van verstoring instellen maaibeheer
Muurpeper - Zandmuur	1 maaibeurt / jaar eind september extensieve begrazing
Scherpe boterbloem - Rode klaver	extensieve begrazing
Vlasbekje – Sint-Janskruid	1 maaibeurt / jaar eind september
Vogelmuur - Herderstasje	stopzetten van verstoring instellen maaibeheer
Witte klaver - Engels raaigras	2 maaibeurten / jaar mei en eind september
Zevenblad – Ridderzuring	2 maaibeurten / jaar 15 juni en 15 september

1.2.2 Maai- en begrazingsbeheer per bermtraject

Hier wordt een voorstel van maai- en begrazingsbeheer aangegeven voor voornamelijk de bermen tussen Durmen en Zeebrugge. Het gewenst beheer voor het deel tussen Deinze en Durmen is aangegeven in Econnection (2003a). Het voorgesteld beheer is aangegeven in tabellen 35-37 en kaart 36.

De afweging van het beheer gebeurde rekening houdend met praktische randvoorwaarden. Bij het toepassen van het meest geschikte maaibeheer bij de verschillende bermtypes (tabel 34) is er kans op een sterk versnipperd beheer met alle gevolgen voor werkplanning en kostprijs. Een veralgemening van het maaibeheer werd hier dan ook uitgewerkt. Zo is het wenselijk om herkenbare locaties aan te geven (bv. van brug tot brug) om duidelijke en praktische afspraken te kunnen geven aan de aannemers. Tevens is het wenselijk om voldoende lange trajecten met eenzelfde type beheer aan te geven.

Vermits aannemers overbevraagd worden vanaf half juni bestaat de kans dat de bermen pas worden gemaaid eind juni of begin juli. Hierdoor wordt de hergroei en dus ook het bloeiaspect in de zomer sterk beperkt. In het hiernavolgend beheervoorstel wordt, binnen de ecologische randvoorwaarde, de eerste maaibeurt zoveel mogelijk verricht voor half juni.

voorgestelde maairegimes

Twee maaibeurten per jaar met een vrij vroege eerste maaibeurt (half mei) worden voorgesteld voor bermtrajecten waar zomerbloeiërs vrij abundant voorkomen en waar ecologisch waardevolle voorjaarsbloeiërs afwezig zijn. Door te maaien half mei is er een voldoende lange periode voor hergroei zodat de planten kunnen bloeien en zaad vormen. De tweede maaibeurt gebeurt dan vanaf half september. Een dergelijk maaibeheer blijkt positief te zijn voor ondermeer Beemdkroon en Gewone agrimonie, twee rodelijstsoorten die op verschillende locaties werden gevonden langs het Afleidingskanaal van de Leie, en voor diverse zomerbloeiërs zoals Duizendblad, Klein streepzaad, Peen, Margriet, Smalle weegbree en Knoopkruid (Zwaenepoel, 1998).

Twee maaibeurten per jaar met een eerste maaibeurt van eind mei zijn aangewezen voor bermtrajecten waar de vegetatie vooral bestaat uit productieve grassen en waar voorjaarssoorten afwezig zijn. Door de geringe zomerbloeiërs is de periode van hergroei bij deze bermtypes van minder belang.

Bij bermtrajecten met (relicten van) het Geel nagelkruid – Schaduwgras bermtype worden 2 maaibeurten per jaar voorgesteld met een eerste maaibeurt vanaf half juni en een tweede vanaf half september. Een vroegere eerste maaibeurt is hier niet gewenst vermits een aantal soorten, zoals Look-zonder-look en Geel nagelkruid bloeien in het voorjaar.

Voor enkele trajecten worden 3 maaibeurten per jaar aangegeven. Dit wordt voorgesteld bij heel productieve en voedselrijke vegetaties, zonder zomerbloeiërs. Maaidata zijn hier eind mei/begin juli en september. Dergelijk intensief beheer is enkel te zien als overgangsbeheer om productieve soorten te onderdrukken en om de bermen voedselarmer te laten worden. Na een paar jaar (wanneer de biomassa sterk is gedaald) wordt best overgeschakeld naar 2 maaibeurten per jaar.

Tabel 35 geeft het voorgestelde maaibeheer weer tussen Durmen en Zeebrugge. In de tabel wordt het aantal meters vlakke kruin aangegeven welke kan worden gemaaid. Tevens kan het bovenste gedeelte van het talud aan de waterzijde worden meegemaaid. Op het onderste gedeelte van het talud kan zich een ruigere vegetatie ontwikkelen (via nietsdoen of incidenteel maaibeheer) zodat gedifferentieerde overgangssituaties ontstaan.

Tussen Deinze en Durmen wordt voor 3 bermtrajecten een aanpassing in het maaibeheer voorgesteld. Deze aanpassingen zijn een gevolg van opgemerkte veranderingen in de vegetatie van enkele bermtrajecten t.o.v. de inventarisatieperiode voor het bermbeheerplan (Econnection, 2003a). Zo verruigde de rechteroever tussen Deinze en de fietsbrug te Nevele en tussen de spoorovergang te Landegem en Merendreebrug (tabel 18). Voor het bermtraject tussen Nevelebrug en de fietsbrug te Nevele is de aanpassing van de tweede maaibeurt i.f.v. een jaarlijks evenement. Het maaibeheer voor het traject Deinze-Durmen wordt opgelijst in tabel 36.

voorgesteld begrazingsbeheer

Tabel 37 geeft een voorstel van begrazing per bermtraject tussen Durmen en Zeebrugge. Het aanhouden van begrazing als beheervorm is gewenst in trajecten die momenteel een begrazingsbeheer kennen. Voor enkele bermtrajecten is aangegeven dat een begrazing in de toekomst kan worden ingesteld. Randvoorwaarden hiervoor waren niet te steile bermen met een voldoende breedte.

Voor optimale ecologische mogelijkheden is het uitvoeren van een extensieve begrazing noodzakelijk: lage veedichtheden zonder bemesting, zonder gebruik van pesticiden en zonder het scheuren van het grasland. Als inschaardatum wordt begin juni voorgesteld, behalve voor de middenberm tussen de uitmonding van de Ede en Leestjesbrug waar begin juli is aangewezen (omwille van het voorkomen van Gulden sleutelbloem).

Tabel 35. Voorgesteld maaibeheer voor de bermen van het Afleidingskanaal van de Leie tussen Durmen en Zeebrugge.

grijs = prioritair bermtraject door waardevolle kruidvegetatie

roze = prioritair bermtraject door belangrijke potentie

Het aantal meters vlakke kruin is aangegeven.

Linkeroever		Rechteroever	
Locatie	Maatregel	Locatie	Maatregel
Durmen – Duivekeetbrug	3 maaibeurten / jaar (eind mei, begin juli en half september) 2,5 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Durmen – Duivekeetbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaïen onverhard jaagpad
Duivekeetbrug - Lindekesbrug	3 maaibeurten / jaar (eind mei, begin juli en half september) 2,5 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Duivekeetbrug - Lindekesbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaïen onverhard jaagpad
Lindekesbrug - Daelmenbrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Lindekesbrug - Daelmenbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) tussen Lindekesbrug en 350 m stroomafwaarts ervan 1 m voor vangrail aan waterzijde 1,5 m achter vangrail aan waterzijde tussen 350 m stroomafwaarts Lindekesbrug tot Daelmenbrug 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaïen onverhard jaagpad

Daelmenbrug – Stoktevijverbrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Daelmenbrug - Stoktevijverbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaieren onverhard jaagpad
Stoktevijverbrug - Oostwinkelbrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 3 m aan waterzijde 1-3 m aan landzijde	Stoktevijverbrug - Oostwinkelbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaieren onverhard jaagpad
Oostwinkelbrug - Veldekesbrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Oostwinkelbrug - Veldekesbrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 1 m voor vangrail aan waterzijde 1 m achter vangrail aan waterzijde 1 m aan landzijde
Veldekesbrug - Raverschootbrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 1,5-3 m aan waterzijde 1-3 m aan landzijde	Veldekesbrug – Raverschootbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 2 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaieren onverhard jaagpad (tussen Eeklose Vaart en Veldekesbrug)
Raverschootbrug - brug N9	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 2 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Raverschootbrug – brug N9	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 3-5 m aan waterzijde 2-6 m aan landzijde
Brug N9 - Balgeroekebrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 1 m voor vangrail aan waterzijde 1 m achter vangrail aan waterzijde	Brug N9 – Balgeroekebrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) 2,5 m aan waterzijde 2 m aan landzijde

Balgeroekebrug - brug N49	3 maaibeurten / jaar (eind mei, begin juli en half september) 4 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Balgeroekebrug – brug N49	3 maaibeurten / jaar (eind mei, begin juli en half september) 2,5 m aan waterzijde 1 m aan landzijde
Brug N49 - Celiebrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 2 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Brug N49 - Celiebrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 4 m aan waterzijde 1 m aan landzijde maaien onverhard jaagpad
Celiebrug - Rapenbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 3 m aan waterzijde 1,5 m aan landzijde	Celiebrug - Rapenbrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) tussen Celiebrug en 1 km stroomafwaarts ervan 3 m aan waterzijde 1 m aan landzijde
Rapenbrug - Strobrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 1 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Rapenbrug - Strobrug waterzijde	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) onverhard jaagpad
Strobrug - Ede	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 2 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Strobrug - Ede	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) tot 30 m breed

Ede - Leestjesbrug	2 maaibeurten / jaar (half juni en half september) 2 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Ede - Leestjesbrug	-
Leestjesbrug - Jacksenbrug	2 maaibeurten / jaar (half juni en half september) 1,5 m aan waterzijde 1 m aan landzijde	Leestjesbrug - Jacksenbrug	-
Jacksenbrug - Molentjesbrug	2 maaibeurten / jaar (half juni en half september) 1,5 m aan waterzijde 3 m aan landzijde	Jacksenbrug - Molentjesbrug	-
Molentjesbrug - Platheulebrug	2 maaibeurten / jaar (half juni en half september) 2 m aan waterzijde 2 m aan landzijde	Molentjesbrug - Platheulebrug	-
Platheulebrug - Sifonbrug	2 maaibeurten / jaar (half juni en half september) 1 m aan waterzijde 2,5 m aan landzijde 4 m aan landzijde (tussen Zuidervaartje en sifonbrug)	Platheulebrug - Sifonbrug	-

Sifonbrug - Oostkerkebrug	2 maaibeurten / jaar (half juni en half september) 1,5 m aan waterzijde 2 m aan landzijde	Sifonbrug - Oostkerkebrug	-
Oostkerkebrug - Dudzelebrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 1,5 m aan waterzijde 2 m aan landzijde	Oostkerkebrug - Dudzelebrug	-
Dudzelebrug - Ramskapellebrug	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 1,5 m aan waterzijde 1,5 m aan landzijde ± 15 m brede landzijde net stroomafwaarts Dudzelebrug onverhard jaagpad 1 maaibeurt / jaar (september) landzijde tussen populierenrij en spoorweg maar struwelen sparen	Dudzelebrug - Ramskapellebrug	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) tussen Ramskapellebrug en 850 m stroomopwaarts ervan ± 10 m: onverhard jaagpad en vlakke kruin
Ramskapellebrug - spoorovergang Zeebrugge	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) ± 10 m: onverhard jaagpad en vlakke kruin 1 maaibeurt / jaar (half september) landzijde tussen populierenrij en spoorweg maar struwelen sparen	Ramskapellebrug - Spoorovergang Zeebrugge	2 maaibeurten / jaar (half mei en half september) ± 10 m: onverhard jaagpad en vlakke kruin

Omgeving van de spoorovergang Zeebrugge	1 maaibeurt / jaar (half september)	Omgeving van de spoorovergang Zeebrugge	1 maaibeurten / jaar (half september)
Spoorovergang Zeebrugge – inkokering	2 maaibeurten / jaar (eind mei en half september) 2 m aan waterzijde tussen 100 m stroomopwaarts inkokering en inkokering 1 maaibeurt / jaar (half september) tot 20 m aan waterzijde	Spoorovergang Zeebrugge - inkokering	-

Tabel 36. Het voorgesteld maaibeheer voor de bermen van het Afleidingskanaal van de Leie tussen Deinze en Durmen, voornamelijk zoals aangegeven in Econnection (2003a).

Voorstellen tot aanpassingen (t.o.v. Econnection, 2003a) zijn in het **vet** aangegeven.

grijs = prioritair bermtraject

Situering	Maatregel	Aantal maaibreedtes	Frequentie en tijdstip	Opmerkingen
Linkeroever				
Zwaaikom – Vaartbrug Deinze	Tussen zwaaikom en veevoederfabriek: land- en waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	Waterzijde: langs zwaaikom 3 (parking volledig), langs kaaimuur 1-2 Landzijde: langs oude meander 1, tussen Dhoye en fabriek 2, pleintje op wegsplitsing volledig	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Best is dit deel mee te nemen met de maaiing van de bermen langs de Leie.
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Waterzijde: aanplant van solitaire bomen en boomgroepen	-	Eenmalig: winterperiode	
Vaartbrug Deinze – Voetbrug Nevele	Waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 maaibreedte achter vangrails	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Overige deel van de berm wordt niet gemaaid (riet- en ruigteontwikkeling).
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	2 maaibreedtes, plaatselijk 3	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Tussen Vaartbrug en Krommebrug Deinze: waterzijde: aanplant bomenrij	-	Eenmalig: winterperiode	

Voetbrug – Wegbrug Nevele	Waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 maaibreedte achter vangrails	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Landzijde: gazonbeheer	Volledig	Regelmatig (15x/j): groeiperiode	De gazonmaaiingen gebeuren vermoedelijk door de gemeente of de aanpalende eigenaars.
Wegbrug Nevele – Autostradebrug Landegem	Waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 maaibreedte achter vangrails	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Vervangen bomenrij	-	Eenmalig: winterperiode	
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie en klepelmaaier	Vanaf Wegbrug tot ongeveer 250 m voor Ossekouter: volledige berm (3 maaibreedtes) Ten noorden hiervan tot Autostradebrug: 1 maaibreedte met opzuigcombinatie	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Langs de landzijde grenst de berm voor een deel direct aan akkers. Hier is de berm ofwel ontbrekend of wordt hij frequent sterk verstoord. Daarom is ecologisch beheer hier weinig zinvol.
Autostradebrug – Brug Landegem	Water- en landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 maaibreedte (achter vangrails)	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	De rest van de berm kan ongemoeid gelaten worden een spontaan verder ontwikkelen.
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Water- en landzijde: kappen populieren en vervangen door andere soort	-	Eenmalig: winterperiode	

Brug Landegem – Spoorwegbrug Landegem	Nietsdoen-beheer	-	-	Gezien enkel landbouwverkeer op deze onverharde weg dient te passeren, kunnen de bermen verder een spontane ontwikkeling kennen met eventueel enige struweelvorming.
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Deze maatregel geldt enkel langs de bebouwing.
	Water- en landzijde: kappen populieren en vervangen door andere soort	-	eenmalig : winterperiode	
Spoorwegbrug Landegem – brug Merendree	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier	Volledig vlak deel	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Het hooilandbeheer kan uitgevoerd worden door een landbouwer.
Brug Merendree – brug Schipdonk	Waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	2 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Indien een schapenraster wordt geplaatst kan eventueel de maaibreedte beperkt worden tot 1 breedte.
	Begrazen	-	zomerhalfjaar	De begrazing gebeurt best met schapen, ofwel binnen een vast raster of individueel aan een ketting met verplaatsing.
Brug Schipdonk – kanaal Gent- Oostende	Land- en waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 maaibreedte (achter vangrails)	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	

Rechteroever				
Splitsing Leie – Krommebrug Deinze	Land- en waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	Land- en waterzijde: 2 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	In het recreatiedomein Brielmeersen wordt tegelijkertijd ook best een deel van de Leiebermen gemaaid tot aan de poort. Ter hoogte van de parking van de Brielmeersen worden de bermen achter de vangrails niet gemaaid.
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Waterzijde: aanplant bomen	-	Eenmalig: winterperiode	
Industrieterrein Deinze – Krommebrug Deinze	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier + afvoer maaisel	Volledig vlak deel	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Het maaien van dit deel gebeurt best in eigen beheer of in aanbesteding.
	Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	-	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Vangrails komen maar over een beperkt deel van deze strook voor.
	Waterzijde: aanplant bomen	-	Eenmalig: winterperiode	De bomen worden in kleine groepen en solitair aangeplant, rekening houdend met de kaaien en parkeerplaatsen.
Industrieterrein Deinze – Voetbrug Nevele	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier + afvoer maaisel	Volledig vlak deel	2x/j: 2de helft mei/september	De brede bermen vanaf het einde van de vangrails kunnen best gehooïd worden door een landbouwer.
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt: 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt: 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	

Voetbrug – Wegbrug Nevele	Waterzijde: maaien met opzuigcombinatie Vangrails waterzijde vrijhouden met vangrailmaaier	1 ^{ste} maaibeurt: 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt: 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/ eind augustus	Tot 100 m voor wegbrug.
Wegbrug Nevele – Autostradebrug Landegem	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier + afvoer maaisel	Volledig vlak deel	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	De brede bermen vanaf 100 m voor de wegbrug kunnen best gehooïd worden door een landbouwer.
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt: 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt: 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
	Vervangen bomenrijen	-	Eenmalig: winterperiode	
Autostradebrug Landegem – Spoorovergang	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier + afvoer maaisel	Volledig vlak deel	1x/j: 2 ^{de} helft juli- augustus	De brede bermen kunnen best gehooïd worden door een landbouwer.
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt: 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt: 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	Ter hoogte van de brug van Landegem dient langs de waterzijde ook gemaaid te worden achter de vangrails.
Spoorovergang – brug Merendree	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier + afvoer maaisel	Volledig vlak deel	2x/j: 2de helft mei/september	
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt: 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt: 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	

Brug Merendree – brug Schipdonk	Waterzijde: maaien met cirkelmaaier + afvoer maaisel	Volledig vlak deel	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	De brede bermen kunnen best gehooïd worden door een landbouwer.
	Landzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt: 2 maaibreedtes, 2 ^{de} maaibeurt: 3 maaibreedtes	2x/j: 2 ^{de} helft mei/september	
Brug Schipdonk – kanaal Gent- Oostende	Land- en waterzijde: maaien met opzuigcombinatie	1 ^{ste} maaibeurt: 1 maaibreedte, 2 ^{de} maaibeurt: volledige breedte	2x/j: 2 ^{de} helft juni/september	Dit deel kan best mee gemaaid worden met de bermmaaiing van het kanaal Gent-Oostende.

Tabel 37. Voorgesteld begrazingsbeheer voor de bermen van het Afleidingskanaal van de Leie tussen Durmen en Zeebrugge.

De inschaardatum is begin juni, behalve voor de middenberm tussen de uitmonding van de Ede en Leestjesbrug (juli).

 = prioritair bermtraject door waardevolle kruidvegetatie

 = prioritair bermtraject door belangrijke potentie

Linkeroever		Rechteroever	
Locatie	Maatregel	Locatie	Maatregel
Durmen - Duivekeetbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)	Durmen - Duivekeetbrug	-
Duivekeetbrug - Lindekesbrug	-	Duivekeetbrug - Lindekesbrug	-
Lindekesbrug- Daelmenbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)	Lindekesbrug - Daelmenbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)
Daelmenbrug - Stoktevijverbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)	Daelmenbrug - Stoktevijverbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)
Stoktevijverbrug - Veldekesbrug	-	Stoktevijverbrug - Veldekesbrug	-
Veldekesbrug - Raverschootbrug	-	Veldekesbrug - Raverschootbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde) tussen uitmonding Eeklose Vaart - Raverschootbrug
Raverschootbrug - Balgeroekebrug	-	Raverschootbrug - Balgeroekebrug	-
Balgeroekebrug - brug N49	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)	Balgeroekebrug - Brug N49	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)
Brug N49 - Celiebrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)	Brug N49 - Celiebrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)
Celiebrug - Rapenbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde)	Celiebrug - Rapenbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde langs weg) Overig deel: extensieve begrazing

Rapenbrug - Strobrug	water- en landzijde: extensieve begrazing	Rapenbrug - Strobrug	water- en landzijde: extensieve begrazing
Strobrug - Ede	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde) landzijde: extensieve begrazing	Strobrug - Ede	begrazingsbeheer kan worden overwogen (bv. door uitbreiden begrazingsblok Ede-Leestjesbrug)
Ede - Leestjesbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde) landzijde: extensieve begrazing	Ede - Leestjesbrug	extensieve begrazing Met inschaardatum vanaf begin juli omwille van Gulden sleutelbloem
Leestjesbrug - Jacksenbrug	begrazingsbeheer kan worden overwogen voor het talud en (een deel van) de kruin (waterzijde) landzijde: extensieve begrazing	Leestjesbrug - Jacksenbrug	extensieve begrazing
Jacksenbrug - Molentjesbrug	-	Jacksenbrug - Molentjesbrug	extensieve begrazing
Molentjesbrug - Platheulebrug	-	Molentjesbrug - Platheulebrug	extensieve begrazing
Platheulebrug - Sifonbrug	-	Platheulebrug - sifonbrug	extensieve begrazing
Sifonbrug - Oostkerkebrug	-	Sifonbrug - Oostkerkebrug	extensieve begrazing
Oostkerkebrug - Dudzelebrug	-	Oostkerkebrug - Dudzelebrug	extensieve begrazing
Dudzelebrug - Ramskapellebrug waterzijde	begrazingsbeheer kan worden overwogen (landzijde)	Dudzelebrug - Ramskapellebrug	extensieve begrazing berm tussen Ramskapellebrug en 850 m stroomopwaarts ervan kan worden ingericht voor begrazing
Ramskapellebrug - spoorovergang Zeebrugge	begrazingsbeheer kan worden overwogen (landzijde)	Ramskapellebrug - spoorovergang Zeebrugge	begrazingsbeheer kan worden overwogen
Omgeving van de spoorovergang Zeebrugge	-	Omgeving van de spoorovergang Zeebrugge	-
Spoorovergang Zeebrugge - inkokering	-	Spoorovergang Zeebrugge - inkokering	extensieve begrazing

1.2.3 Precaire gebruiksovereenkomsten

Voor sommige bermtrajecten gebeurt het beheer door derden via gebruiksovereenkomsten met W&Z. In deze overeenkomsten worden enkele ecologisch relevante voorwaarden aangehaald (artikel 9): *"het gebruikt goed mag niet worden bemest, er mogen geen herbiciden worden gebruikt (verboden ingevolge het bermbesluit) en er mogen niet meer dan drie schapen of één rund of één paard per hectare grazen."*

Zoals reeds hoger werd aangehaald is herbicidegebruik vastgesteld bij enkele bermen van het Afleidingskanaal van de Leie onder precair gebruik. Het is wenselijk om de gebruikers te wijzen op het verbod van herbicidegebruik en om de naleving ervan op te volgen.

Het bijvoederen van de begrazers werd vastgesteld in enkele bermen. Hierdoor kan de begrazingsperiode worden verlengd (zelfs het volledige jaar door in sommige gevallen). Het bijvoederen is een vorm van bemesting waardoor de bermen voedselrijker worden en waardoor een soortenarme productieve vegetatie ontstaat gedomineerd door grassen en enkele ruigtekruiden (zoals Grote brandnetel en Akkerdistel).

De begrazing van de bermen startte dikwijls vroeg in het groeiseizoen, soms reeds vanaf begin april. Een latere inschaardatum is gewenst zodat verschillende soorten de kans hebben om te groeien en zaad te vormen in het voorjaar. Zeker voorjaarssoorten, zoals Gulden sleutelbloem, zijn hier extra gevoelig aan waarbij, voor een duurzame instandhouding en verdere ontwikkeling van de populatie, een inschaardatum van juli wenselijk is (Brys *et al.*, 2004).

Het is wenselijk om bijkomende voorwaarden te formuleren voor kanaalbermen die worden begraasd via preciaire gebruiksovereenkomsten:

- een inschaardatum vanaf 1 juni,
 - een inschaardatum vanaf 1 juli bij de middenberm tussen de uitmonding van de Ede en Leestjesbrug,
 - niet bijvoederen,
 - de kanaalberm mag geen deel uitmaken van een aanpalend intensief begraasd grasland.
- Het naleven van de gebruiksvoorwaarden zorgen voor een extensief begrazingsbeheer zoals wordt voorgesteld in tabel 37.

1.2.4 Praktische beschouwingen

1.2.4.1 Maaibeheer

Bij maaien wordt het bovengrondse plantenmateriaal weggenomen tot een bepaalde hoogte. Maaien heeft een grote invloed op de vegetatie vermits enkel een kruidvegetatie gehandhaafd blijft. Een goed uitgevoerd maaibeheer zorgt voor een toename van de soortenrijkdom ten opzichte van een nietsdoen-beheer (Maron & Jefferies, 2001; Verlinden, 1988; Melman *et al.*, 1990) en voor een afname van de biomassa, vooral gedurende de eerste jaren (Bakker, 1989; Maron & Jefferies, 2001; Verlinden, 1988). Hierdoor kan na een aantal jaren het aantal maaibeurten worden gereduceerd.

Het effect van een goed uitgevoerd maaibeheer is in de beginjaren vooral een structuurverandering: dominanten worden minder dominant door het weghalen van de biomassa waardoor een grotere hoeveelheid licht tot de bodem kan doordringen. Hierdoor kunnen langzaam groeiende plantensoorten een grotere bedekking in de vegetatie vormen (Oomes, 1988, Maron & Jefferies, 2001; Melman *et al.*, 1990). Het betreft meestal soorten die reeds in de vegetatie aanwezig waren. Indien deze vegetatieveranderingen voortvloeien uit mineralenafvoer of het gevolg zijn van de reactie op het pure mechanisch maaien is niet duidelijk (Zwaenepoel, 1998). In een volgende fase komt pas de kieming en vestiging van nieuwe soorten aan bod (Oomes, 1988).

Niet-weggehaald maaisel geeft aanleiding tot het in stand houden of het ontwikkelen van soortenarme vegetaties (Parr & Way, 1988) gedomineerd door enkele productieve grassen en kruiden (zoals Grote brandnetel en Akkerdistel). Niet-weggehaald maaisel verliest immers veel nutriënten gedurende de eerste dagen na het maaien via uitloging. Zo meten Schaffers *et al.* (1998) in een glanshavergrasland een N-, P- en K-fractie in het maaisel 2 weken na het maaien van 82,5%, 68,0% en 51,2% ten opzichte van de gehalten in vers maaisel. Door het gebruik van een klepelmaaier ontstaat fijner maaisel dan in het experiment van Schaffers *et al.* waardoor de uitlogingsfractie de eerste weken waarschijnlijk nog groter zal zijn.

Niet-weggehaald maaisel verhindert bovendien rechtstreeks (doordat weinig licht op de bodem kan doordringen) of onrechtstreeks (niet geschikte nutriëntengehaltes in de bodem) de kieming van de meeste doelsoorten. Wanneer het maaisel niet volledig wordt verwijderd ontstaat tevens een groter gehalte aan organische stof in de bovenste bodemlaag waardoor het waterabsorberend vermogen groter wordt. Hierdoor ontstaat een hoger vochtgehalte in deze bodemlaag wat productieve vegetaties stimuleert (Sykora *et al.*, 2002). Niet-weggehaald maaisel overdekt de onderliggende vegetatie waardoor fotosynthese wordt verhinderd en er een verhoogde kans voor ziekte of mortaliteit van de planten ontstaat (Parr & Way, 1988). Hierdoor ontstaan kiemplaatsten voor niet-gewenste pioniersoorten, zoals Akkerdistel.

Met het oog op bodemverarming is het noodzakelijk om het maaisel zo snel mogelijk te verwijderen en zeker binnen 1 of 2 weken (Schaffers *et al.*, 1998; Sykora *et al.*, 2002). Wanneer het maaisel langer blijft liggen zijn de weggehaalde nutriëntenhoeveelheden lager dan de atmosferische depositie en wordt de bodem voedselrijker (Schaffers *et al.*, 1998). Het bermbesluit verplicht om het maaisel weg te halen binnen de 10 dagen.

De maaidatum oefent een grote invloed uit op de floristische samenstelling van de vegetatie en bepaalt dus in belangrijke mate de resultaten van het gevoerde beheer. Te vroeg maaien verhindert soms de bloei en zaadvorming, terwijl een laattijdige maaibeurt kan leiden tot verruiging. Het maaischema (maai frequentie en -tijdstip) dient dus te worden afgestemd op de aanwezige vegetatie. Maaien -met het oogpunt op afvoer van nutriënten- vindt best plaats wanneer het merendeel van de voedingsstoffen zich in de bovengrondse delen van de plant bevinden.

Om voedselrijke vegetaties te verschromen zijn meerdere maaibeurten per jaar nodig. Wanneer echter te frequent wordt gemaaid kunnen planten niet meer bloeien en zaad vormen en ontstaan soortenarme vegetaties (Sykora *et al.*, 1993). Om voedselrijke bermen om te vormen naar een gevarieerde kruidenrijke vegetatie zijn 2 maaibeurten per jaar wenselijk (Zwaenepoel, 1998; Jantunen *et al.*, 2006). De eerste maaibeurt gebeurt best in mei/juni. Door de vroege maaibeurt wordt de biomassa van dominante grassen weggehaald. Hierdoor verandert de concurrentiepositie en vergroot de hoeveelheid invallend licht. Kruiden die reeds (bescheiden) aanwezig waren in de grasmat kunnen relatief sneller doorgroeien en zaden kunnen kiemen uit de zaadvoorraad (Zwaenepoel, 2000a).

Bij verruigde en floristisch verarmde bermen is half juni een geschikte periode, omdat dan de dominante grassen hun energie steken in het doorschieten van de bloeistengel en het tot bloei komen. De 2de maaibeurt kan dan gebeuren in de loop van september. Echter een maaibeurt half juni betekent voor veel soorten het tegengaan van bloei en zaadvorming (Zwaenepoel, 1993; Jantunen *et al.*, 2006). Bij bermen met zomerbloeiers en zonder belangrijke voorjaarssoorten kan een 1ste maaibeurt half mei en een 2de maaibeurt in september aangewezen zijn (Zwaenepoel, 1998). Een maaibeurt in mei wordt door veel plantensoorten goed getolereerd vermits nog voldoende tijd rest voor hergroei en de vorming van bloemstengels (Jantunen *et al.*, 2006). Soortenrijke vegetaties, ontstaan onder een maairegime van 2x per jaar met een eerste maaibeurt in mei, werden beschreven in wegbermen (Parr & Way, 1988) en in glanshavergraslanden (Oomes & Mooi, 1981). Bermen met een vegetatie van schrale omstandigheden hoeven slechts 1 maaibeurt per jaar en dit aan het einde van het vegetatie seizoen, rond half september (Zwaenepoel, 1998).

Om verkeerstechnische redenen, zoals het vrijhouden van paaltjes met reflectoren en verkeersborden of omwille van de zichtbaarheid bij kruispunten, kan vroeger en frequenter worden gemaaid. Het intensiever te maaien oppervlakte moet steeds tot een minimum worden beperkt.

Klepelmaaiers zonder opzuigcombinatie dienen zoveel mogelijk te worden vermeden vooral omwille van de problemen om het (fijn) maaisel te verwijderen.

Ecologisch verantwoorde maaitoestellen zijn cirkelmaaiers, maaibalken of slagmaaiers (Janssens & Claus, 1996; Leo & Spijker, 1994; Zwaenepoel, 1998). Deze toestellen kunnen met voorrang worden ingezet in de prioritaire trajecten. Deze toestellen zorgen voor maaisel met een lange structuur waardoor het weghalen efficiënter kan gebeuren in vergelijking met klepelmaaiers. Maaibalken en cirkelmaaiers zijn vrij storingsgevoelig voor schade door stenen of afval in de berm, slagmaaiers zijn robuustere toestellen (Zwaenepoel, 1998).

Een toestel dat het meest aan de ecologische voorwaarden voldoet is een slagmaaier met opzuigcombinatie (Zwaenepoel, 1998; Zwaenepoel & Cosyns, 1999). Slagmaai-opzuigcombinaties worden in de praktijk tot nu toe slechts zelden aangewend in Vlaanderen. Voordeel van dergelijke toestellen in vergelijking met klepelmaai-opzuigcombinaties zijn:

- het minder beschadigen van de planten,
- een beter opzuigsysteem doordat het maaisel niet van de grond wordt opgezogen waardoor veel zaden en ongewervelden worden gespaard,
- het maaisel heeft een betere uitgangstructuur voor compostering.

Klepelmaai-opzuigcombinaties worden frequenter ingezet en vormen een tolereerbaar alternatief op voorwaarde dat de klepels steeds voldoende scherp zijn en dat preferentieel bij droog weer wordt gewerkt.

Het maaibeheer dient continu en consequent te worden uitgevoerd met een correcte navolging van de maaiperiode, frequentie en methode (Sykora *et al.*, 2002). Zelfs een korte periode met het onvoldoende verwijderen van het maaisel kan de inspanning volledig teniet doen van vele jaren correct uitgevoerd ecologisch bermbeheer (Sykora *et al.*, 1993).

De best werkbare maaihogte is 5 cm (Zwaenepoel, 1998). Te diep maaien zorgt voor ernstige schade aan de planten. Tevens kan de vegetatie volledig worden vernield waardoor de vestiging en ontwikkeling van niet gewenste pioniersoorten (o.a. Akkerdistel) wordt gestimuleerd.

1.2.4.2 Extensieve begrazing

Een extensieve begrazing houdt in dat begrazing gebeurt met lage veedichtheden zonder bemesting, zonder gebruik van pesticiden en zonder het scheuren van het grasland.

Als gevolg van een extensief uitgevoerd begrazingsbeheer zullen de bermen evolueren naar soortenrijkere gemeenschappen. Extensieve begrazing zorgt ervoor dat productieve plantensoorten minder dominant worden en andere plantensoorten in staat zijn om te groeien (Hendriks *et al.*, 1985). Begrazing zorgt bovendien voor een grote structuurvariatie doordat een mozaïek ontstaat van kort begraasde delen, hogere ruigere plekken en struwelen. Een mozaïek van struweel en kruidachtige vegetaties vormt een belangrijke ecologische meerwaarde (vooral naar fauna, Bekker & de Vries, 1992).

Een vorm van begrazing is standbegrazing waarbij de dieren een afgerasterd oppervlak begrazen. Er kan onderscheid worden gemaakt in jaarrondbegrazing of seizoensbegrazing. Bij jaarrondbegrazing begrazen de dieren zowel gedurende de zomer als de winter het terrein. Bij een seizoensbegrazing wordt de vegetatie gedurende het groeiseizoen begraasd waardoor de vegetatie kort de winter ingaat.

Gezien de relatief beperkte oppervlakte van de bermen van het Afleidingskanaal van de Leie is seizoensbegrazing te verkiezen boven jaarrondbegrazing. Standbegrazing gebeurt langs het Afleidingskanaal van de Leie momenteel lokaal op de middenberm vanaf Strobrug tot de uitwatering te Zeebrugge en op de linkeroever aan de landzijde (vooral te Maldegem). Er wordt begraasd met schapen, runderen, jongvee, pony's en paarden.

In de aanvangsfase vereist standbegrazing ingrijpende financiële en materiële middelen (plaatsen van afrastering en veeroosters, voorzien van drinkwater). De kosten verbonden met het maaien, het afvoeren van het maaisel en de verwerkingskosten voor compostering, zijn niet van toepassing bij begrazing. Op termijn is begrazingsbeheer dan ook een goedkopere beheervorm. Via een begrazingsbeheer kan het gehele terrein worden beheerd wat in veel gevallen via een mechanisch beheer niet mogelijk is.

Hierna worden enkele praktische aanbevelingen geformuleerd:

- In de literatuur (Vanallemeersch & Zwaenepoel, 1996; Hazebroek & Sprangers, 2002) worden enkele cijfers gegeven over de dichtheden aan begrazers voor een extensieve begrazing van kanaalbermen: 10-15 schapen, 3 jonge runderen of 1 GVE per ha gedurende het gehele groeiseizoen. Een aanpassing van de dichtheden naargelang de voedselrijkdom van de te begrazen berm dient echter proefondervindelijk te gebeuren.
- Begrazing met runderen is alleen goed mogelijk bij niet te steile dijktaflopen. Bij steile taluds, met een hellingshoek van 1:3 of steiler, ontstaat er al snel schade aan de vegetatie door het stuk trappen van de zode (Hazebroek & Sprangers, 2002). Het inzetten van jongvee (tot 18 maanden oud) kan aan deze negatieve gevolgen gedeeltelijk verhelpen (Vanallemeersch & Zwaenepoel, 1996). Bij langdurende regenperiodes is de zode extra gevoelig aan betreding waardoor runderen ernstige schade kunnen toebrengen aan de bermvegetatie.
- De intensiteit van seizoensbegrazing moet zodanig zijn dat de vegetatie kort de winter ingaat. De begrazingsperiode loopt meestal van mei/juni tot en met oktober.
- Het bijvoederen van de begrazers is niet wenselijk vermits hierdoor extra voedingsstoffen in de bodem terecht komen waardoor productieve grassen gaan domineren.

Een alternatieve vorm van standbegrazing is een periodieke begrazing afgewisseld met perioden van rust om de vegetatie te laten herstellen en tot bloei en zaadvorming te laten komen (roterende schokbegrazing). Dergelijk beheer kan worden bekomen door het afgerasterd terrein in verschillende compartimenten te verdelen of via verplaatsbare veerasters. Op deze wijze kunnen de begrazers in verschillende delen van de berm worden geplaatst naargelang de behoefte. Begrazing gebeurt hier 2 tot 3 keer gedurende een periode van 2-4 weken (tot alles is afgegeten) gevolgd door 4-8 weken rust (Vanallemeersch & Zwaenepoel, 1996; Slabbaert *et al.*, 2001). Een dergelijk schokbeheer benadert de vroegere beheervorm van een rondtrekkende herder met schaapskudde.

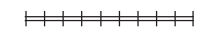
Dichtheden voor schokbegrazing kunnen worden teruggevonden in de literatuur (Vanallemeersch & Zwaenepoel, 1996; Hazebroek & Sprangers, 2002): 35-40 schapen of 8-10 jonge runderen per ha in 3 begrazingseenheden gedurende telkens 2-4 weken, onderbroken door 4-8 weken rust. Een aanpassing van de dichtheden naargelang de voedselrijkdom van de te begrazen berm dient echter proefondervindelijk te gebeuren.

1.2.4.3 Nietsdoen-beheer

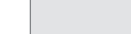
Deze beheervorm omvat het ongemoeid laten van de vegetatie. Wanneer bermen reeds geruime tijd werden beheerd zal een nietsdoen-beheer leiden tot een vermindering van de soortenrijkdom (Melman *et al.*, 1990). Productieve soorten zullen gaan domineren, door een toenemend strooisel- en humusgehalte, waardoor andere soorten in de verdrinking raken. Dit betekent niet dat deze beheervorm moet worden afgewezen. Sommige bermen met een bos- of struikvegetatie hebben baat bij een nietsdoen-beheer. Ook om structuurvariatie in bermen te verwezenlijken kan het lokaal toepassen van deze beheervorm te verantwoorden zijn.

Legende

beheervoorstellen

- prioritaire zone
- 1 maaibeurt / jaar
(half september)
- 2 maaibeurten / jaar
(half mei en half september)
- 2 maaibeurten / jaar
(eind mei en half september)
- 2 maaibeurten / jaar
(half juni en half september)
- 3 maaibeurten per jaar
(eind mei, begin juli en half september)
- extensieve begrazing
- extensieve begrazing te overwegen
- prioritaire zone voor het behouden
of ontwikkelen van struwelen

de lijn dichts bij het Afleidingskanaal duidt op de berm aan de waterzijde; de verdere lijnen indiceren de berm aan de landzijde

- Afleidingskanaal van de Leie
- brug of spoorovergang
- spoorweg
- weg
- waterloop
- urbane zone

0 1 2 3 kilometers

